

mondig

de brug

foto Ebru Aydin

za 10 juni

Wereld van verschil

Mennorode
Apeldoornseweg 185
Elspeet

gemeenteberaad

Dag voor inspiratie, ontmoeting en verdieping voor alle doopsgezinden en zij die zich verbonden voelen met de doopsgezinden. Een dag over verschil en hoe elkaar vast te houden.

Er zijn workshops van Mirjam van Veen, Wieteke van der Molen, Jeannette den Ouden, Marijke van Duin e.a. én fotograaf en socioloog **Ebru Aydin** komt spreken.

Opgeven via doopsgezinden.nl

vooraf

'Je bent er bijna! Kom op nou. Pak m'n hand.' Ik durf niet. Je ziet het. En ik wil niet. Dat zie je ook. Welk gevoel sterker is weet ik niet. Maar we zijn al zo ver gekomen. Louterend. Bijna dan.

Toen we de tent uitkwamen en omhoog klommen, zagen we hem liggen. Daar moesten we heen. Het was koud en vroeg. En het was laat geworden. Oneens. Over vrijwel alles. Maar tegelijkertijd kennen we elkaar al zolang. Ik had nooit gedacht dat ik bevriend zou kunnen zijn met iemand die zo fundamenteel anders denkt over veel dingen in het leven, niet alleen onze politieke en muzikale voorkeuren. Het werkt louterend om fel te debatteren, werkelijk alles ter discussie te stellen en vervolgens lachend de tent in te rollen.

De afgelopen uren is er weinig gepraat. Weinig gelachen. Het was hard werken. Klimmen over rotsen, zweeten, klagen. Hij draagt normaal pakken, ik hecht toch ook wel aan mijn mooie schoenen. Beide zijn we geen sporters... maar we willen die berg op. Om nader tot elkaar te komen? Geen idee eigenlijk. Volgens mij vooral om elkaar scherp te houden. We zijn allebei vier studies verder, vier banen verder en eigenlijk zijn we nu pas, halverwege de dertig, op het punt dat het leven in het pulletje valt. Dan moeten we scherp blijven en gewoon eens wat anders doen.

Vlak voor de top doemt hij op: een wankel bruggetje naar de andere kant. Een hoop boschage, gedoe... en dat kleine bruggetje. Hij is al aan de overkant. Daar sta ik dan. Ik zoek naar oplossingen. Ik wil terug, ik wil het negeren, ik wil net doen alsof het de A2 is en rennen. Maar ik doe niks. Hij roept. Er gebeurt niks. Al het geluid valt weg.

Geluid zwelt aan. Hij klinkt dichtbij. Naast me klinkt zijn stem. 'Je kunt ook via die kant. Dan snij je een stuk af en hoef je niet over de brug. Als overbruggen niet gaat, neem je gewoon het geitenpaadje', lacht hij.

Loutering.

Kalle Brüsewitz
Coördinator communicatie | kalle.bruesewitz@ads.nl

inhoud

- 4** **Gelijke kansen?**
Charisma Hehakaya over het Eerste Generatie Fonds
- 12** **Aangeraakt**
Doopsgezinden en mystiek
- 16** **Zoeken naar je roeping**
Klimaatactivisme van Rozemarijn van 't Einde
- 24** **Zorgen voor morgen**
De brug tussen stad en platteland

en verder...

7 het object
Avondmaalsbeker Giethoorn	20 firma de hoop
8 in beweging gezet
MGV over verbinding	22 bijbel
Onderscheidend
10 colofon	26 collecten
11 het lied van	28 column – Han Cuperus
Nieuwsgierig naar elkaar
14 media & cultuur	
18 WereldWerk
Iris Speckmann en Jaap Schiere in Guatamala	

Gelijke kansen zijn geen gelijke kansen

Charisma Hehakaya (1992), zelf een 'eerste-generatie' student, is oprichter en gezicht van het Eerste Generatie Fonds. Dat fonds wil steun bieden aan studenten van wie de (voor)ouders geen universitaire opleiding hebben gehad. Want ook jongeren die al van jongs af aan financiële druk hebben ervaren, verdienen de rust en ruimte om alles uit zichzelf te kunnen halen.

Is het een geldkwestie?

'Niet alleen. Het gaat om een brede groep studenten. Jongeren die van het platteland komen, uit vele generaties agrariërs, waar de universiteit letterlijk ver weg is. Jongeren uit dorpen en steden waar de

middelen ontbreken om een kind te kunnen laten studeren. En allochtone jongeren die de introductie tot allerlei vanzelfsprekende regels voor studeren, niet hebben gekregen. Het gaat dus niet alleen om geld, ook om kennis en de juiste introductie. Om de mores, ongeschreven regels, het opbouwen van een relevant netwerk, weten wat studeren voor je leven kan betekenen. Het 'je thuis voelen'. Uit onderzoek is gebleken dat goed kunnen presteren afhangt van je thuis voelen. Daarom is het programma *University Pioneers Community* van start te gaan, om studenten die zich de mores en taal van de universiteit niet eigen hebben kunnen maken, beter wegwijs te maken.'

Hoe ben je in aanraking gekomen met deze kwestie?

'Ik ben zelf een kind van ouders die niet naar de universiteit zijn gegaan. Ik had te maken met veel opstartuitdagingen, ook van financiële aard. Niet alleen rond het betalen van collegegeld, maar ook van studieboeken. De beurzen waren verre van toereikend en daarom moest ik heel veel werken om het allemaal bij te benen. En doordat ik veel moest werken had ik automatisch minder tijd om te studeren. Dit zijn allemaal dingen die je uitgangspunt anders maken, vergeleken met andere studenten. Ik heb me lang een buitenstaander gevoeld.'

de brug

'Kansengelijkheid begint bij een zo eerlijk mogelijk vertrekpunt'

tekst **Kalle Brüsewitz**

Waar gaat het mis in ons systeem?

'We gaan er in deze maatschappij te vaak vanuit dat mensen die hard werken hetzelfde resultaat kunnen behalen als mensen met financiële zekerheid, die zich gemakkelijk risico's kunnen veroorloven. Dat je alles kunt bereiken, als je maar wilt. Dat is misschien gedeeltelijk zo, maar niet iedereen heeft dezelfde uitgangspunt. Op de universiteit zijn bepaalde dingen vanzelfsprekend, bijvoorbeeld dat je een laptop tot je beschikking hebt, een plek hebt om rustig te kunnen studeren, en de verplichte studiematerialen kunt kopen. Maar zo eenvoudig is het helaas niet. Dat besef begint langzaam door te dringen. Actuele kwesties als de toeslagenaffaire en de energiecrisis helpen daarbij. Want dat er armoede is, ook in Nederland, komt steeds meer aan te oppervlakte. Het is niet nieuw, maar wordt zichtbaarder doordat steeds meer mensen er last van hebben. En niet alleen mensen uit de lagere sociale-economische klasse.'

Hoe ben jij uiteindelijk op de universiteit terechtgekomen? Want jouw stichting was er toen nog niet.

'Ik ben opgegroeid op in Vught, waar de verschillen tussen arm en rijk heel groot zijn. Daar kwam ik op de middelbare school mee in aanraking. Ik merkte dat, hoe beter de kinderen het hadden, hoe blinder ze waren voor hun privileges. Zo kreeg ik te maken met opmerkingen over mijn situatie. Daar werd ik verdrietig van. Bij mij thuis werden twee talen gesproken: Nederland en Maleis. Mijn vader is Moluks en mijn moeder komt uit Friesland. Mijn moeder heeft haar basisschool nooit kunnen afmaken, haar talenkennis is niet optimaal. Ik heb zelf geïnvesteerd om mijn Nederlands op een niveau te krijgen dat ik mee zou kunnen op de universiteit.'

Charisma Hehakaya is gepro-moveerd op de afdeling Beeld en Oncologie van het UMC Utrecht. Zij heeft onderzoek gedaan naar de implementatie van de MR-Linac, een bestralingsmethode bij kanker. Nu doet ze bij Global Health in Utrecht onderzoek naar de invloed van de omgeving op de gezondheid en het welzijn van mensen. Recentelijk heeft zij de Diversity & Inclusion Award van de Universiteit Utrecht ontvangen.

Kijk voor meer informatie over het Eerste Generatie Fonds en voor donaties op: steun.uu.nl/project/first-generation-fund

de brug

En hoe 'hoger' – ik gebruik liever 'theoretisch opgeleid' – je komt, hoe belangrijker taal wordt.'

We hebben het nu voornamelijk over de universiteit, maar hoe belangrijk is die eigenlijk?

'Mijn stichting richt zich daarop vanwege mijn persoonlijke verhaal, maar uiteindelijk gaat het erom dat een mens moet kunnen doen waar hij of zij gelukkig van wordt. Het gaat erom dat iemand uit zichzelf kan halen wat erin zit, en dat kan van alles zijn. Maar soms lukt dat niet. Met de stichting wil ik bereiken dat, als iemand kiest voor de universiteit, hij/zij de kans krijgt zich te richten op die studie, zonder dat geld of problemen op andere gebieden teveel ruis veroorzaken. Mensen moeten het wel zelf doen, natuurlijk. We geven geen diploma's!'

In mijn studiejaar zat een meisje uit een klein Fries dorpje. Ze was de eerste uit haar familie die naar de universiteit wilde. Haar ouders wilden het niet, vonden het onzin. Maar ze wilde zo graag, dat ze geld spaarde om met de trein naar Groningen te kunnen reizen. Zo kwam ze elke keer met bloed, zweet en tranen de collegezaal binnen. En steeds was er weer dat gesprek met haar ouders waarom ze niet gewoon op de boerderij bleef – kortom, een totaal gebrek aan steun, begrip en middelen. Toen besepte ik voor het eerst dat 'gelijke kansen' geen gelijke kansen zijn.

'Dát is het. Die ouders zijn echt geen slechte mensen. En ook jij – iemand die 'gewoon' naar de universiteit kon, met ouders die dat steunden en

snapten – bent geen slecht mens omdat je niet wist dat dit bestond. Je had gewoon geen idee. En dat is veel vaker het geval. Beseffen dat gelijke kansen voor jou niet dezelfde kansen zijn voor een ander, is al een doel op zich.'

Hoe kijken je ouders nu naar jou en de stichting?

'Dat is een mooie vraag die ik niet vaak krijg. In het begin vond ik het moeilijk om erover te praten, want het zegt ook veel over hen. Ze komen nu eenmaal op een bepaalde manier naar voren in de verhalen, en in mijn motivatie voor de oprichting van de stichting. Toch is de band tussen mij en mijn ouders eigenlijk beter geworden, omdat ik meer dan ooit besef dat wat ik thuis heb gemist voortkomt uit een gebrek aan ervaring en kennis, niet uit onkunde of onwil. Mijn ouders vinden het dapper van me en ook verdrietig, omdat ze nu beseffen dat ze er op een bepaalde manier niet voor me hebben kunnen zijn.'

Tot slot: hoe sta je er nu in?

'Eigenlijk vind ik het bizar dat wat ik doe als bijzonder wordt gezien. Ik vertel er graag over en vind het belangrijk, omdat het over fundamentele dingen gaat: gelijkheid, recht op onderwijs, recht op gelijke behandeling en de plicht die je als mens hebt om anderen te helpen. Als ik kan bijdragen aan het verwezenlijken van dromen voor de één, en aan besef en begrip bij anderen die mijn stichting niet nodig hebben, ben ik een blij mens!' <<

het object

Avondmaalsbeker

Unicum

Vanuit Giethoorn berichtte men over een bijzonder bezit: een oude beker van hout met rondom ingekerfde jaartallen en initialen.

tekst **Hanna Melse**

Hanna Melse is als erfgoed-specialist voor het protestantisme verbonden aan Museum Catharijneconvent.

Met dank aan ds. Andries Bakker en drs. Tim Graas

Het gaat om een uit iepenhout gedraaide beker op een lage voet, voorzien van een dubbele sierrand langs de monding. De beker is zo'n twaalf centimeter hoog en dateert, blijkens de jaartallen, uit de late achttiende eeuw. De ouderdom is onmiskenbaar: het voorwerp is gebarsten en deels vermolmd en zit vol met houtwormgaatjes. Een oude zuster wist nog dat dit 'bakkie' iets bijzonders was, en bij een van de vorige predikanten was bekend dat het om een avondmaalsbeker ging. Dat is opvallend: van oude houten avondmaalsbekers zijn in Nederland geen andere exemplaren bekend, ook niet bij andere kerkelijke gezindten. Het roept de vraag op hoe dit unicum te duiden.

Ingesneden zijn zes kruisjes, drie initialen en tien jaartallen (van 1781 tot 1801). De jaartallen kunnen verwijzen naar de jaren waarin er Avondmaal werd gevierd en – al blijft ook dit een hypothese – de daaronder geplaatste initialen naar voorgangers. De avondmaalsviering

kon niet elk jaar plaatsvinden, want er moest een oudste aanwezig zijn en voldoende enigheid in de kerkgemeente. De doopsgezinde gemeente in Giethoorn-Noord, die later, in 1890 opging in de Zuidergemeente, werd in die tijd bediend door oudsten uit Dantzig. Van de intensieve contacten tussen verschillende conservatieve doopsgezinde gemeenten in Nederland en Dantzig getuigt het Memoriaal (1735-1749) van diaken en leraar Eduard Simonsz Toens. Het is dan ook goed denkbaar dat de beker vanuit de Dantziger gemeente naar Giethoorn is gekomen en hier tijdelijk als avondmaalsbeker is gebruikt. Gezien het bescheiden formaat en de materiaalkeuze zou het oorspronkelijk een reisbeker kunnen zijn geweest. Mogelijk is de beker zelfs afkomstig uit het Baltisch gebied (Riga) – voorstelbaar gezien de contacten tussen doopsgezinden over en weer.

Deze unieke houten avondmaalsbeker in Nederland doet stilstaan bij de keuzes die men binnen het protestantisme maakte voor bepaalde materialen voor avond-

maalsgerei. Ten tijde van de Reformatie werd geopperd: het maakt niet uit of het gerei van 'hout, glas, zilver of goud' is. Houten broodschalen en bekens waren in gebruik in Zürich omstreeks 1525, op aanwijzing van de reformator Zwingli. Toch is er, ook in schriftelijke bronnen, geen latere traditie in het gebruik van houten avondmaalsgerei aan te tonen, zoals dit wel geldt voor tin. Eigenlijk is het materiaal ook niet zo geschikt om wijn uit te drinken. Een blik over de grens is gewenst: aanvullend onderzoek levert mogelijk een beeld op van specifieke avondmaalsgebruiken onder de doopsgezinden in die tijd in Oost-Europa (Dantzig).

De beker is sinds kort te bewonderen in het Visitors Centre Mennonite Church in de vermaning aan de Dorpsgracht in Giethoorn. Een replica is hiertoe in de maak. Het voorwerp herinnert eraan dat door doopsgezinde broeders en zusters landsgrenzen werden overbrugd, misschien wel tot in Riga. <<

1 *Bezweegen Broederschap. Het wel en wee van de Dantziger Oude Vlamingen te Haarlem in de eerste helft van de achttiende eeuw, opgetekend door Eduard Simonsz Toens in zijn Memoriaal (1735-1749)*, Hilversum 2005

2 De reformator Oecolampadius in Bazel schrijft in een brief uit 1531: 'Maakt het voor de vroomheid iets uit of men de heilige symbolen ontvangt en uitreikt in een gouden of in een houten beker, en uit een zilveren of uit een glazen schaal?'

3 Idem, p. 32, zie ook p. 43

Zie voor de openingstijden van het Visitors Centre: infochurchgiethoorn.nl

In beweging gezet

tekst Johan Tempelaar

foto Menno's Global Village

'How great is our God, sing with me, how great is our God?!' Ik houd mijn pas even in. Was ik dat nou echt aan het zingen? Volgens mij huppelde ik er zelfs een beetje bij...

Het is een lied waarvan de tekst eigenlijk niet zo bij me past. Als de woorden te groot zijn, of het wordt me al te vroom, te evangelisch of te *happy-clappy*, haak ik meestal af. Sterker nog,

ik sla het Onze Vader meestal al over. En nu ben ik op een bospaadje in mijn eentje hardop de grootheid van God aan het bezingen. Ik kijk even snel om me heen of iemand het gezien of gehoord heeft. Dan lach ik om

mezelf, schud mijn hoofd en loop door, terwijl het lied in mij verder gaat.

Ik blijf niet de enige die is gegrepen door het internationale koortje dat zich spontaan heeft gevormd rondom de piano in het Schoorlse kerkje. Engeland,

Spanje, Zwitserland, Portugal, Oekraïne, elk land dat deelneemt aan deze Europese jongerenconferentie is in het koor vertegenwoordigd. Elk land, behalve Nederland. Wij, vrijzinnige 'christenen-light', zijn de enigen die het lied niet kennen. Eerst staan we nog te luisteren, enigszins met de mond vol tanden. Of met onze telefoontjes te filmen, het kippenvol op de armen. Want dat hier iets bijzonders gebeurt, is iedereen wel duidelijk. Maar al snel willen we meedoen, hierbij

Er volgt een indrukwekkend verhaal over een oorlog die voor de rest van de wereld nog niet 'officieel' begonnen is, maar waar zij al jarenlang middenin zitten. En over hoe je daarmee omgaat als kerkelijke gemeenschap die zich vredesgemeente noemt, midden in een conflictgebied waar het over en weer schieten dagelijks te horen is. Zij willen vooral dat de wereld weet van hun situatie. Dat wij, hun broeders en zusters, dat weten.

Terzijde wordt melding gemaakt van een lokale jongerenbijeenkomst, waar we als vanzelfsprekend voor worden uitgenodigd. Het verhaal maakt zoveel indruk, dat meerdere deelnemers voelen dat ze op die uitnodiging in moeten gaan. Puur om te laten zien dat het verhaal gehoord is. Dat het ons heeft geraakt.

Risico en bewondering
En zo zit er nog geen drie weken later een Nederlandse 'delegatie'

Johan Tempelaar
is bestuurslid van Menno's Global Village

Ontmoetingen en ervaringen die een leven lang meegaan

Ervaringen van reizigers

horen! Gelukkig is het refrein makkelijk op te pakken. Sommigen heffen daarbij zelfs vol overgave de handen richting hemel.

'Iets' in Oekraïne

Minstens zoveel indruk maakt het verhaal van de Oekraïense delegatie op deze conferentie. Zij wilden graag hun verhaal delen, vertellen over hun situatie. Wij, de organisatie, twijfelden. We hadden wel meegekregen dat er 'iets' speelde in Oekraïne, maar wat wilden ze daar dan precies over zeggen? Was dat niet te zwaar en zou dat geen deprimerend stempel drukken op ons leuke weekendje? En zouden ze het niet te lang maken, of te politiek gericht? Of ons een hulpvraag stellen waar we verlegen mee zouden zijn? Kennelijk voelden ze onze twijfels: 'Heel kort maar, we willen zo graag ons verhaal met jullie delen.' Zeg dan nog maar eens nee.

'Aan de hand van verhalen en dialoog leerden we van elkaars culturen, tradities, politiek en maakten we diepe connecties. We bespraken maatschappelijke zaken en taboes, hadden momenten van stilte, genoten van muziek en dans en vergaten ook zeker niet te lachen. Elke dag weer een andere bestemming, een ander thema en andere gesprekken, maar met dezelfde mensen en hetzelfde doel: bruggen bouwen tussen verschillende culturen en leren van elkaar.'

– Deelnemer MasterPeace Walk in Nepal

'In het dagelijks leven ben ik altijd druk, ik heb afspraak na afspraak en er zijn altijd mensen om mij heen. Op zeldzame momenten van stilte pak ik meteen mijn telefoon om die stilte op te vullen. In Taizé heb ik ervaren dat dat helemaal niet nodig is en ben ik echt even tot rust gekomen; niks aan mijn hoofd, niks hoeven doen, behalve meegaan met het ritme van de dag, samen met nog 1.500 andere jongeren.'

– Deelnemer Taizé-reis

Er komt écht contact tot stand

programma 2023

Menno's Global Village organiseert reizen en internationale activiteiten voor jong-volwassenen van 18 t/m 30 jaar. Zo werd dit jaar op Wereldbroederschapdag een Europese jongeren-uitwisseling gehouden in Dopersduin. Op het programma staan verder onder meer een reis naar Taizé, een MasterPeace Walk in Zuid-Afrika, een klusreis in de Vogezen en een ontmoetings- en solidariteitsreis in Israël en Palestina.

Interesse of meer weten? Neem contact op via globalvillage@doopsgezind.nl of kom kennismaken op de ontmoetingsdag op 7 mei in Utrecht, www.mgv.doopsgezind.nl

in Berdyansk. Ondanks de enorme taalbarrière en de verschillende geloofsbeleving komt hier contact tot stand – écht contact. 'Zij' ontnemen hoop en steun aan het feit dat 'wij' het risico willen nemen naar dit conflictgebied te komen, er voor hen te zijn, met hen te bidden en hun verhaal te horen. 'Wij' bewonderen hen om het bruisende en jonge gemeenschapsleven, hoe ze het leven vieren en licht blijven brengen in donkere tijden. Het levert contacten op – broederschap zou je kunnen zeggen – die nog altijd

voortduren. Nog regelmatig krijgen we berichten en filmpjes van hun predikant, gehuld in wat een kogelvrij vest lijkt, vanuit een stad die inmiddels in puin ligt. Voor wie erbij is geweest, bij die ontmoeting in Schoorl, is de oorlog in Oekraïne veel dichterbij.

Het zijn exemplarische voorbeelden van wat er gebeurt als je over je eigen grens durft te kijken. Buiten je bubbel komt, zoals dat nu heet. Want de wereld mag dan meer en meer een 'Global Village'

worden, tegelijkertijd lijken we steeds meer vast te komen zitten in een omgeving die zich vormt rondom vrienden, nieuwsberichten en algoritmes die op jouw persoon zijn afgestemd. Dan is het tegelijkertijd spannend en verfrissend om in contact te komen met mensen die 'normaal gesproken' verder van je afstaan. Dat levert ontmoetingen en ervaringen op die een leven lang meegaan.

Onderdompelen

Nu is natuurlijk niet iedere ontmoeting, iedere ervaring zo extreem als de genoemde voorbeelden. Maar als één ding wordt bevestigd op de reizen die we vanuit Menno's Global Village organiseren, is het dit: wie reist, wordt in beweging gezet. Dat kan met een groep geprivilegieerde Nederlanders op 2100 meter hoogte, uitkijkend over het Himalaya-gebergte. Maar ook door jezelf onder te dompelen in het ritme van Taizé. Of door samen de handen uit de mouwen te steken bij een oude kerk in de Vogezen. En soms overkomt het je gewoon, in je eentje op een bospad in de Schoorlse duinen. <<

het lied van...

tekst Franka Riesmeijer

Muziek is een belangrijk onderdeel van ons leven. Liedjes die je doen denken aan belangrijke momenten van je leven, samen zingen in de kerk, muziek waar je kippenvel van krijgt.

In deze column duiken we in wat muziek voor iemand betekent. De spits wordt afgebeten door **Tineke Janki** van de doopsgezinde gemeente Zaanstreek.

Welk (niet-kerkelijk) lied is momenteel jouw tophit?

'Momenteel zing ik vaak *Multi-color* van Son Mieux. Het is lente, het is een vrolijk liedje, de tekst vind ik heerlijk. Kleuren in de natuur, kleuren in de mensen.'

Welk lied uit je jeugd is nog steeds belangrijk voor je?

'*Cent mille chansons* van Frida Boccarda. Mijn moeder had vroeger het radioprogramma 'De muzikale fruitmand' opstaan. Dit lied geeft mij gelijk een veilig en onbezorgd kindertijdgevoel.'

Welk lied zou jij iedere zondag wel in de dienst willen horen en meezingen?

'Gezang 293 uit het Liedboek: *Wat de toekomst brengen moge.*'

Wat is de mooiste zin van dat lied? Waarom raakt deze tekst je?

'*Wat de toekomst brengen moge. Mij geleidt des Heren hand. Moedig*

sla ik dus mijn ogen naar het onbekende land. Deze tekst geeft mij altijd vertrouwen, ook als ik weer eens twijfel. Tijdens corona, nu het oorlog is – soms komt alle nariigheid tegelijk. Nu noem ik een paar grote dingen, maar het gaat natuurlijk om ook kleine, persoonlijke dingen.'

Is het een melodie die we allemaal zo meezingen, of moet die geoefend worden?

'Je zingt het zo mee. Het is voor mij belangrijk dat je makkelijk mee kan zingen. Zeker in een kleine gemeente is dat fijn, anders is het zo stil. Ook is het prettig om een orgel of piano te hebben, die geeft dan nog wat body. We hebben een nieuwe predikant, ds. Margriethe Veen, en zij vroeg aan welke liederen behoefte is. We wilden bijna een top-tien voorstellen, ook met de gastpredikanten!'

Hoe wil je dit lied het liefst begeleid hebben? Met orgel, piano, of toch een ander instrument?

'Met het orgel. We hebben een erg goede akoestiek in Zaanadam. Of het nou een koor is of instrumentaal, iedereen zegt hoe goed het bij ons klinkt. In de dienst is dat ook zo. We hebben een voorzanger die regelmatig meezingt: Ilse. Dat klinkt ook prachtig.'

Voor welke gelegenheid zou er nog een goed lied moeten worden toegevoegd aan het Liedboek?

'Dat zou ik niet zo snel weten. Alles staat er wel in: de jaargetijden, de feestdagen van het kerkelijk jaar – daar heb ik genoeg aan. De liederen van Hannah Lam zingen fijn, daar mogen er wel meer van in.' <<

colofon

Mondig is een uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit (ADS) en verschijnt zes keer per jaar. Het blad wordt tegen een vrijwillige bijdrage toegezonden aan alle leden van doopsgezinde gemeenten. Vrienden en belangstellenden die het blad willen ontvangen, betalen € 40,- per jaar. U kunt zich opgeven via de contactgegevens in dit colofon.

U kunt uw bijdrage overmaken op NL19 ABNA 0243 4938 86 t.n.v. Algemene Doopsgezinde Sociëteit onder vermelding van 'Mondig 2022'.

Hoofdredactie Kalle Brüsewitz
Eindredactie Marijke van Duin
Redactie Carolien Cornelissen, Yko van der Goot, André Maris en Franka Riesmeijer
Ontwerp & opmaak Susan de Loor – Kantoordeoor Haarlem

Druk GBU media | Urk
Advertenties Kalle Brüsewitz
Oplage 5.000
Papier Maxi Offset FSC-mix credit gecertificeerd
Contact redactie & adv. Singel 454 | 1017 AW Amsterdam
020 623 09 14
communicatie@ads.nl
www.doopsgezinden.nl
Abonnement groot letter CBB 0341 565 477 of klantenservice@cbb.nl

Het volgend nummer van *Mondig* verschijnt half juni. Reacties voor 'ingekomen' vóór 21 mei inleveren. Brieven dienen kort en zaakgericht te zijn. De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen in te korten of niet op te nemen.

© ADS 2023

Mystiek en doopsgezinden

Aangeraakt

‘Der Fromme der Zukunft wird ein ‘Mystiker’ sein, einer, der etwas ‘erfahren’ hat, oder er wird nicht mehr sein.’

In het Nederlands: ‘De gelovige van de toekomst zal een mysticus zijn, iemand die iets ‘ervaren’ heeft, of hij zal niet meer zijn.’ Dat zei de Duitse Rooms-katholieke theoloog Karl Rahner (1904-1984). Bij het nadenken over een artikel over moeilijk te verenigen dingen, zoals mystiek en vrijzinnigheid, kwam meteen bovenstaande uitspraak in mijn gedachten. Maar zijn mystiek en vrijzinnigheid, of mystiek en dooperdom, wel echt moeilijk verenigbaar?

Ik heb dat nooit zo ervaren. Doopsgezinden hebben veelal een diep innerlijk geloof, dat zich uit in daden zonder over te lopen van woorden. Ik vind het altijd boeiend om naar boven te halen wat de diepste beweegredenen van de doop of belijdenis is, of vroeger was. Al jaren werk ik met oriëntatiegroepen die zich een jaar lang voorbereiden op de doop op belijdenis, dan wel op vriend worden. Daarbij gebruiken we het geloofsboek ten behoeve van doopsgezinde gemeenten *Aangeraakt door de Eeuwige*, onder redactie van Gerke van Hiele.

Elk jaar weer ontstaan prachtige gesprekken rond de zoektocht naar wat geloven voor de deelnemers betekent. Gesprekken over beelden van God en Jezus, over wat de bron, voeding en groei is op geloofsgebied. Ik probeer hen

gevoelig te maken voor Abraham die een stem hoorde en op weg ging, voor Mozes die geroepen werd bij een zogenoemd brandend braambos, en voor die bijzondere Godsnaam: ‘Ik zal er zijn, zoals Ik er zijn zal’. En voor Jezus, die met de vrouw bij de bron een diepgaand gesprek heeft rond aanbidding in Geest en Waarheid. Inspirerend ook is Jezus’ tekst over de verbinding met ons, als ranken met de ware wijnstok: laat die groeisappen door je heen stromen, dan leef je, groei en bloei je en zul je vrucht dragen (Joh. 15).

Eigenlijk zijn vele bijbelse figuren mystici, die een nieuwe goddelijke werkelijkheid ontdekken en van daaruit de weg met God gaan. Ze horen een stem en komen in contact met wie ze ten diepste zijn en/of kunnen worden, dankzij een droom of visioen. Maar de mystiek heeft ook altijd iets van een geheim, iets dat in geen woord te vatten is. Jezus zelf hoorde bij de doop Gods stem: ‘Jij bent mijn geliefde Zoon’. Bij de verheerlijking op de berg klonken die woorden opnieuw. Waren die woorden niet de basis van zijn roeping om te leven als Zoon, als Kind van God?

Ook Paulus zie ik als mysticus. Zijn visionaire ervaring bij Damascus heeft hem tot in zijn diepste wezen geraakt en zijn verdere weg is een levenslang

omvormingsproces. ‘Pas je niet aan deze wereld aan, maar laat je omvormen – hervorm je door de vernieuwing van je denken’ (NBG Rom. 12:2). Deze Paulus volg ik graag na; zijn leerstellingen boeien me minder.

Naast de tekst van Karl Rahner gaat een tekst van de mysticus Dag Hammarskjöld al jaren met me mee. Opgetekend in zijn geestelijk dagboek *Merkstenen*: ‘Ik weet niet wie – of wat – de vraag stelde. Ik weet niet wanneer zij gesteld werd. Ik herinner me niet dat ik antwoordde. Maar eens zei ik ja tegen iemand of iets. Vanaf dat moment heb ik de zekerheid dat het leven zinvol is en dat mijn leven, in onderwerping een doel heeft.’

Het dagboek van Ety Hillesum, *Het verstoorde leven*, heeft tevens grote indruk op me gemaakt. Zij schrijft onder meer: ‘En als je een keer begonnen bent met God te wandelen, ja, dan wandel je maar door; het hele leven is dan één uit wandelen gaan, zo’n merkwaardig gevoel.’

Levensbepalende droom

Ook mijn predikantschap ervaar ik als een ja zeggen en een soort van wandelen met God, te midden van al die zusters en broeders van mijn doopsgezinde gemeente. Ooit zei supervisor Jaap Dijkstra tegen mij: ‘Jij bent een mysticus’. Ik houd van persoonlijke ervaringen en niet van systemen of dogma’s. Daarmee zet je God en geloven vast en dan stroomt het voor mij niet meer. Mystici zijn geraakt, aangeraakt ooit, in hun binnenste, hebben ja gezegd en zijn een relatie aangegaan – zijn gaan wandelen – met God, Jezus, Geest of welke naam je maar geeft aan datgene wat je te boven gaat, waar je enkel naar kunt reiken.

Zelf ben ik innerlijk aangeraakt tijdens een verblijf in de kloostergemeenschap van Grandchamp. En later mocht ik een

levensbepalende droom ervaren op het Schotse eiland Iona over een tweede huis, een zogezegd Huis van Gebed. Die droom maakte dat tien jaar later naast de vermaning in Leeuwarden een Huis van Bezinning en Bezieling is ontstaan. Het draagt de naam *Oergong* – Fries voor Overgang – en heeft een brugfunctie tussen de gemeente met haar vermaning en de drukke winkelstraat. Een brugfunctie tussen de drukte buiten en de stilte van meditatie en gebed binnen, tussen hoofd en hart.

Ik denk dat mystiek prima past bij doopsgezinden met hun eigenzinnige wijze van geloven. Ieder is zich, op eigen wijze vanuit een innerlijk weten, bewust dat dit de weg is en dat je bij deze geloofsstroming thuiskomt. Dat wil je delen met de mensen die je broeder en zuster worden bij je doop/belijdenis.

Tegelijk is veel niet in woorden uit te leggen, en zijn dopers zijn vanouds doeners bij wie daden woorden te boven gaan. Maar zonder innerlijk geraakt te zijn blijven enkel daden over en ga je als humanist door het leven. Dat is ook goed, wees welkom, maar je bouwt er geen geloofsgemeenschap voor de toekomst mee op.

Mystiek en doopsgezinden gaan in mijn ogen prima samen, juist omdat ze niet uitgaat van hiërarchie en kerkelijk gezag, maar ruimte geeft aan de innerlijke stroom van omvorming en vernieuwing. Ja zeggen, dromen dromen en blijven wandelen met God: zal dat niet de gelovige doopsgezinde van de toekomst zijn? <<

tekst Tjitske Hiemstra

In de rubriek media & cultuur verschijnen besprekingen van boeken, muziek, films, tentoonstellingen en andere culturele uitingen.

POËZIE

verborgen Wereld in dichtvorm

Het is eeuwig zonde dat Pim Lammers besmet is. Sterker nog: het is zowat misdadig. Aan welke kant je ook staat, het voelt als bijna overbodig om de dichtbundel *Ik denk dat ik ontvoerd ben* te recenseren. Een bundel die ik al langer ken. Die ik ontroerend vind, prikkelend, verrassend, baanbrekend, spannend. Maar ja, toen kwam de ophef. En nu is het een statement om de gedichten van Pim Lammers goed te vinden. Een statement om de bundel, na alle ophef, te recenseren. Maar goed – ik ben niet vies van statements, alleen is het zo lastig oprecht te zijn zonder daarmee te laten merken aan welke kant je staat. En misschien vind je iets wel veel beter dan het daadwerkelijk is, vanwege alles eromheen.

Geloof me, de gedichten laten een wereld zien die voor veel kinderen – en volwassenen – vaak verborgen blijft. De thematiek, de woorden, de zinnen. Ze breken

open. Denk je in dat je een beetje anders bent – en dat zijn we allemaal – en leest over een tante die eigenlijk je oom is, of over op vakantie gaan naar het naaktstrand. Over seksuele voorlichting en over de nieuwe vriendin van je vader die je stiekem wel aardig vindt. Heel normale dingen, maar blijkbaar toch ook niet. Nooit eerder waren er dit soort gedichten. Of misschien toch: Annie MG? Zo iets. Dan maar een statement. De dichtbundel van Pim Lammers is briljant. In al z'n eenvoud, al z'n lyriek en al z'n thematiek. Iedereen mag er zijn. Iedereen moet er zijn. Pim Lammers zeker.

Kalle Brüsewitz

Ik denk dat ik ontvoerd ben,
Pim Lammers, uitgeverij Querido,
€ 16,99

BOEK

betekenis Inhaalslag Amsterdam

Geld, geloof en goede vrienden
– dat is de titel van de biografie die Laura van Hasselt schreef over

Christiaan Pieter van Eeghen (1816–1889). Hij was koopman en bankier bij het familiebedrijf Van Eeghen & Co, en doopsgezind, evenals zijn overige familieleden. Voor zijn plannen met Amsterdam had hij niet alleen goede, maar ook invloedrijke vrienden nodig. Op zijn reizen door Europa had hij gezien dat steden als Londen en Parijs op allerlei gebieden veel verder waren, zodat een inhaalslag voor zijn geliefd Amsterdam meer dan nodig was. Dat is gelukt.

Hij legde het Vondelpark aan, bouwde een voor die tijd modern ziekenhuis, speelde een belangrijke rol bij de totstandkoming van het Rijksmuseum en nam het initiatief voor sociale woningbouw, om een paar voorbeelden te geven.

Ten aanzien van de slavernij heeft het handelshuis Van Eeghen een wat passieve rol gespeeld. Zo werd bijvoorbeeld geld belegd in een suikerraffinaderij in Suriname. Toch schreef Van Eeghen in zijn belijdenis: 'Alle dingen die gij wilt dat anderen u doen, doet hen ook alzo'.

Laura van Hasselt heeft een prachtig boek geschreven. Doopsgezind Nederland is niet erg bekend met de grote betekenis van Van Eeghen. Met het lezen van dit boek zal daar ongetwijfeld verandering in komen.

Bart Smits

Geld, geloof en goede vrienden,
Laura van Hasselt, uitgeverij Balans,
€ 27,50

intens Teveel ruis

Kareem is toeristengids in een klein woestijndorpje in Zuid-Marokko. Op een dag loopt hij en

mooie Française Cécile tegen het lijf. De ontmoeting duurt maar twee dagen, maar hij is voor altijd verkocht. Jaren later besluit hij de oversteek naar Parijs te maken om haar te zoeken. Door het lot komt echter niet Kareem, maar z'n jongere broer Djibril na allerlei omzwervingen in Parijs terecht. Daar vindt hij Cécile, die verslaafd is en haar geld verdient door zich te prostitueren. Djibril blijft bij haar en er ontstaat een vriendschap. Als Djibril jaren later terugkeert in zijn geboortedorp is niets meer hetzelfde. Kareem is er nooit overheen gekomen dat hij Cécile niet gevonden heeft.

Het boek bestaat uit drie delen. Het eerste deel gaat over de jeugd van Djibril en Kareem in Marokko en de ontmoeting met Cécile. Deel twee beslaat de reis van Djibril en het leven van Djibril en Cécile in Parijs. Het derde deel gaat over de terugkeer. De delen één en drie kun je eigenlijk wel overslaan; ze bevatten teveel clichés en zijn niet bijster goed geschreven. Deel twee is aangrijpend en gaat over de aftakeling van een verslaafde vrouw met aids, en de machteloosheid van een achterblijver. Dat is intens en

De druppels bij de besproken items geven de waardering van de recensent weer. Die kan uiteenlopen van één druppel (niet best), tot vijf druppels (uitstekend).

grijpt je bij de keel. Deel twee zou een prachtig, afgerond en indrukwekkend verhaal geweest zijn, en meer dan genoeg. Puur voor dat tweede deel van het verhaal en de prachtige tekeningen van Penelope Deltour, zou je dit boek een kans moeten geven. Die zijn prachtig, de rest is overbodig.

Kalle Brüsewitz

Cécile & De tocht van Kareem, Ish Ait Hamou, illustraties Penelope Deltour, uitgeverij Manteau, € 29,95

MANIFEST

brug Eerlijker Nederland

De serie *Sander en de kloof* die vorig jaar uitgezonden werd, was heel verhelderend. De serie gaf een heel goed beeld van de reële kloof in de samenleving en wat die veroorzaakt. 'Waarom wordt elke euro waar je voor werkt zo zwaar belast en elke euro die je zomaar krijgt, niet?' De belasting op vermogen is nihil, de belasting op werk is hoog. Als presentator Sander Schimmelpenninck, zelf geboren en opgegroeid in

een kasteel, met een systeemtherapeut door de afleveringen heen met Playmobil de kloof en alles daaromheen in beeld probeert te brengen, wordt er veel duidelijk. Aan de ene kant van de kloof staan mensen naar de overkant te kijken. Aan de andere kant staan mensen vooral naar elkaar te kijken. De kloof wordt groter en groter.

Nu is er het resultaat van de serie en van onderzoek op de rand van arm en rijk. *Sander en de brug* is een handzaam manifest met vijf voorstellen voor een beter Nederland. De punten zijn het hervormen van het pensioenstelsel, een jubelton voor elke 25-jarige, sociale dienstplicht, het afschaffen van bijzonder onderwijs en het op dezelfde manier belasten van vermogen als van inkomen.

Het is niet waterdicht en heeft op een aantal punten meer iets van een onhaalbaar proefballonnetje – hoewel elk hoofdstuk een doorrekening heeft – maar het fundamenteel willen aanpakken van de ongelijkheid in Nederland is zeer prijzenswaardig. Het geheel wint aan geloofwaardigheid, omdat Schimmelpenninck zichzelf kwetsbaar durft op te stellen. En van de vijf grote punten zijn er zeker twee die gelijk ingevoerd zouden moeten worden, omdat de kloof dan haalbaar en zichtbaar zal worden verkleind.

Kalle Brüsewitz

Sander en de brug. Vijf voorstellen voor een eerlijker Nederland, Sander Schimmelpenninck, uitgeverij De Correspondent, € 15,-

tekst Franka Riesmeijer

Zoek naar je roeping!

Rozemarijn van 't Einde is theoloog, criminoloog en geestelijk verzorger bij het Leger des Heils. Daarnaast is ze scheppingsactivist.

Hierover schrijft ze in haar boek *Rebelleren voor het leven*. Ze houdt het echter niet alleen bij schrijven. Op 12 maart jl. zat zij met drieduizend betogers van Extinction Rebellion (XR) op de A12. Het demonstreren wordt voor haar gevoed door de bijbel, met name de eerste twee geboden. Wat beweegt haar, hoe voert zij actie en wat kunnen wij doen?

Eerst de actualiteit. Je was bij de bezetting van de A12. Dat is geen willekeurige locatie – waarom juist deze snelweg?

'Het is geen snelweg, het is een gedeelte waar 70 km per uur geldt. Dus het valt mee! Dat gedeelte ligt precies tussen het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de Tweede Kamer in, en daar geschiedt het kwaad. De actieplek was dus

Rebelleren voor het leven, Rozemarijn van 't Einde, uitgeverij Kok-Boekencentrum, paperback € 20,99 e-book € 9,99

logisch, de overheid mist namelijk de laatste afslag naar een leefbare aarde.'

Die demonstraties zijn voor XR een manier om aandacht te vragen. Een van hun principes is: 'Wees eerlijk over de klimaatcrisis en de ecologische rampen die ons voortbestaan bedreigen. Maak mensen bewust van de noodzaak voor grootschalige verandering.' Dat klinkt ook in jouw verhaal door. Mensen weten gewoon niet hoe erg de situatie is. Stel dat er een voorlichtingscampagne zou komen, hoe zou je die dan voor je zien?

'Het meest logisch zou zijn een persconferentie, vergelijkbaar met die voor corona. Dan kan de gemiddelde persoon die nog twijfelt, te weten komen hoe ernstig het is. Daarnaast moeten

scheppingsactivisme

journalisten goed worden opgeleid. Ook zij weten vaak niet hoe het zit, waardoor ze nieuws niet goed kunnen duiden. In het onderwijs zou de invloed van de fossiele industrie moeten worden weggenomen. Die schrijft soms mee aan aardrijkskundeboeken! Dat lijkt op de tabaksindustrie die beweert dat roken niet zo ongezond is.

'Voor een deel is de problematiek te groot om te bevatten, dus ik weet niet of een voorlichtingscampagne iedereen zou bereiken. Het belangrijkste om te weten is dit: hoe langer we doorgaan met vervuilen, hoe groter de kans dat de klimaatcrisis onomkeerbaar wordt. De wereld wordt dan niet alleen warmer, maar met name gevaarlijker. Door de opwarming van de aarde ontstaan er sneller conflicten. De klimaatcrisis is tevens de grootste gezondheids-crisis ter wereld. Mensen hebben niet door dat stoppen met vervuilen direct positieve gevolgen heeft. Het klimaatprobleem is verweven met alles wat ons dierbaar is, dus is er geen reden om het niet aan te pakken. Zelfs vanuit economisch oogpunt: elke euro die we nu in oplossingen investeren spaart grote kosten uit die we anders aan rampen kwijt zijn.'

Welke rol zou de kerk hierin kunnen spelen?

'Als kerk zie je wat er gaande is, en hoe dat indruist tegen het Koninkrijk van God. Dat meet je dan af aan de opdracht die we vanuit de bijbel krijgen. En die geldt niet alleen voor de kerkdienst, maar mag ons roepen op alle plekken in de gemeenschap.' Lachend: 'Misschien is het wel

onze roeping om geen kerkdiensten meer te houden, maar in plaats daarvan te gaan bidden bij een fossiel bedrijf! Maar nee, dat niet per se. Wel dat we openstaan voor het feit dat er veel van ons gevraagd wordt.'

In je boek spreek je over het verschil tussen klimaatvoet-afdruk en klimaatschaduw.

'Het gaat om het erkennen van de macht van de vervuilers. We hebben te maken met een onrechtvaardigheids-crisis, het is niet zo dat iedereen evenveel macht en evenveel schuld heeft. We moeten daarom ook het kwaad durven aanwijzen, lokaliseren. Jezus wees het kwaad aan, profeten wezen het kwaad aan, maar wij doen dat niet meer omdat dat niet 'lief' genoeg is? Liefde wordt dan wel een erg nauw begrip. Het is dan geen vurige liefde meer, geen 'ik sta voor jou op-liefde', maar een soort zachtaardigheid, lauwe liefde. Dat wordt inhoudsloos. Als iemand van wie jij houdt in elkaar wordt geslagen, is het toch niet liefdevol om weg te kijken? Als de schepping wordt verbrand, in elkaar wordt geschopt, dan mogen we niet wegkijken.'

'Mensen weten niet hoe erg de situatie is'

Tegenover al het geweld dat tegen de aarde gepleegd wordt, blijft XR een geweldloze beweging. Hoe werken deze principes door in de acties, en wat zit er voor jou achter de geweldloosheid?

'Vaak zijn geweldloze acties het meest effectief. De meeste mensen willen sowieso het liefst geweldloos blijven, ik ook. Het is een prachtige vorm van actie-

voeren om bij een bezetting of een blokkade te weigeren te vertrekken. Het enige dat jij dan hebt gedaan is gaan zitten en weigeren op te staan. Binnen XR hebben we zorg voor elkaar. We zijn een regeneratieve beweging, zoals we ook willen dat we met de aarde regeneratief omgaan. Er zijn EHBO'ers, welzijnspersonen, een buddy-systeem, en je wordt opgevangen als je na een arrestatie wordt vrijgelaten. Er is een grote mate van zorg. Je moet kunnen herstellen en elkaar steunen.'

De reactie van de politie is echter niet geweldloos. Online deelde je dat er wapenstokken gebruikt werden tegen demonstranten. Wat doet dat met jouw vertrouwen in de politie en de politiek?

'Het probleem is niet dat er een paar rotte appels zijn bij de politie, het probleem is dat hun collega's niet ingrijpen. De agenten zijn solidair met elkaar. Ik ben zelf mishandeld door de politie en heb een klacht ingediend, maar werd tijdens de behandeling van die klacht op geen enkel moment benaderd als potentieel slachtoffer. Het machtsysteem is erop gericht je af te poeieren.

iedereen werkt. De mensen die het eerst actief werden in de klimaatbeweging hadden vaak op de een of andere manier al door dat het systeem niet helpt.'

In de burgerrechtenbeweging van de VS werd mensen aangeraden in nette kleding te demonstreren, om te laten zien dat ze brave burgers waren. Jij hebt een keer gedemonstreerd in een toga. Merkte je toen dat je anders behandeld werd? Zijn er privileges verbonden aan je ambt? En hoe gaat dat sinds je in een rolstoel zit?

'Die keer dat ik in toga was is me wel opgevallen dat de politie me goed behandelde. Ze zijn bij me neergeknield en hebben in alle rust overlegd hoe mijn arrestatie veilig kon verlopen. Nu ik in mijn rolstoel zit wordt er ook voorzichtiger met me omgegaan, uit angst voor imagoverlies bij de politie. Juist daarom ben ik een waterkanon gaan blokkeren. Ik weet dat het voor mij veiliger is om dat te doen. Het werkt de-escalerend, omdat de politie terughoudend is om hard op te treden tegen iemand in een rolstoel. Zo werkt het ook in de media, dat is nu eenmaal zo.'

Je spreekt soms over de strijd-bare kerk. Hoe wil je ons aan de slag krijgen?

'Begin ergens. Verzet je tegen het verwoestende systeem. In mijn boek heb ik een overzicht opgenomen waar je zou kunnen beginnen. Waag iets! Zoek naar je roeping, houd het niet alleen bij bidden en afwachten, maar probeer wat. En als laatste: denk groot. Als je over twintig jaar terugkijkt, wat wil je dan dat jij, dat jouw kerkgenootschap, voor rol heeft gespeeld?' <<

Eind februari maakten Jaap Schiere en ik een reis door Guatemala.

De aanleiding was een oecumenische ontmoeting van inheemse christenen uit verschillende landen in Midden-Amerika.¹ Deze samenkomst werd gesponsord door Doopsgezind WereldWerk. Het thema was het heilige, of van-God-gegeven water.

Voorgeschiedenis

Tijdens het Doopsgezind Wereldcongres in Straatsburg in 1984 werd vanuit Midden-Amerika een brug geslagen naar onze Nederlandse wereld, in de vorm van een uitnodiging tot gelijkwaardige uitwisseling. In 2013 en 2022 vertegenwoordigde ik de Nederlandse doopsgezinden bij de

Assemblee van de Wereldraad van Kerken. In dat kader ontmoette ik via Jaap Schiere Miguel Salanic, een inheemse broeder van de Anglicaanse kerk in Guatemala. In samenspraak met WereldWerk werd het een van mijn taken om binnen de Wereldraad van Kerken aandacht te vragen voor het onrecht dat inheemse volken

De heiligheid van water

tekst Iris Speckmann

overall ter wereld – maar met name in Midden en Zuid-Amerika – werd en wordt aangedaan. Namelijk het onrecht dat hun stem meestal niet gelijkwaardig wordt gehoord in discussies binnen allerlei (internationale) settings, zoals de Wereldraad of andere organisaties.

Aanleiding

In 2022 ontmoette ik Miguel opnieuw, als medereiziger en deelnemer van de volgende Wereldraad-assemblee in het Duitse Karlsruhe. Miguel gaf samen met Jaap een workshop, waarbij zij gebruik maakten van een symbolische vorm, afgeleid van een Maya-ceremonie. Ik kon als afgevaardigde helaas niet deelnemen aan deze workshop: dat paste niet in het strak geplande vergaderschema. Maar mijn interesse was gewekt, omdat ik in de huidige tijd van ecologische crises op zoek ben naar liturgie die het verband tussen mensen en de aarde benadrukt. De vorm van Miguel's workshop, waarbij alle windstreken vertegenwoordigd worden in een cirkel met vier kleuren, fascineerde me. Vanuit mijn promotie-onderzoek weet ik echter dat je rituele vormen niet goed kunt begrijpen via een droge uitleg. Als je er echt iets van wilt begrijpen zul je ze aan den lijve moeten

meemaken. Toen bleek dat Jaap in februari naar deze inheemse ontmoeting zou gaan, zag ik mijn kans schoon. Het was de uitgelezen gelegenheid om de liturgie mee te maken en er vragen over te stellen.

Inheems-theologisch van-God-gegeven

Eenmaal in Guatemala aangekomen werden Jaap en ik ondergebracht in de protestantse delegatie van de CLAI (de Latijns-Amerikaanse Raad van Kerken). We reisden van de hoofdstad Guatemala-Stad naar Aguacatán, een klein stadje in het noordelijk hooggebergte. De delegatie was internationaal, met een doopsgezinde zuster uit Honduras, twee mensen uit Nicaragua, twee Guatemalteken, vier Mexicanen en twee Nederlanders. De samenkomst richtte zich op de heiligheid van water. Tijdens de dagelijkse gespreksgroepen en plenaire sessies wisselden deelnemers uit welke waarde water voor hen heeft, met welke bedreigingen water wordt geconfronteerd en welke hoop men koestert, te midden van toenemende exploitatie, vervuiling en tekorten. Er werd ook gevierd met water. De rituele cirkel die mij zo fascineerde, was het middelpunt van al deze vieringen. De basis ervan was opgebouwd uit vier verschillende kleuren bloemen. Iedere dag werden kaarsen aangestoken, aan de oost-, west-, zuid en noordkant

van de cirkel, en tenslotte in het hart. Daar stonden de kaarsen in het blauw, symbolisch voor al het leven in de lucht, en in het groen, ten teken van alle leven van zee en aarde.

Vieren in en rond de cirkel

De gebeden bij het aansteken van de kaarsen, het aantal kaarsen en ook de gebaren varieerden, afhankelijk van de inheemse traditie van waaruit de ceremonie van die dag verzorgd werd. Maar steeds volgde men dezelfde volgorde in het eerbetoon aan de windrichtingen. Beginnend bij de oostkant, de kant waar de zon opgaat, stak men de rode kaarsen aan. Vervolgens draaide het hele gezelschap zich naar het westen, de zwarte kant, de kant van de nacht (bezinning en eeuwige rust), vervolgens naar het noorden, de kant van de dood en het einde, tenslotte naar het zuiden, de kant van welvaart en wijsheid, de kant van oogst en vruchten en alles wat mensen voedt.

> cloudforestconservation.org
> semillagt.org
> wccdutchmennonite.wordpress.com/2023/03/02/guatamalareis

Gedurende de samenkomst legden de deelnemers allerlei voorwerpen in de cirkel, om de vruchten te vieren die door de aarde en haar bewoners waren voortgebracht. Zoals verschillende soorten mais, suikerriet, flesjes water en olie. Ook andersoortige 'vruchten' werden in de kring gelegd. Auteurs legden boeken neer die de afgelopen tijd waren geschreven. Een moeder legde een foto neer van haar zoon die was omgekomen in de bittere strijd voor het recht van zijn volk. Ook een martelaar is een vrucht, in zijn loyaliteit en liefde voor het recht van ieder die hij liefheeft. Indrukwekkend was het moment waarop de vergadering via dramatische expressie vergeving vroeg aan het water voor de rol die wij als mensen hebben in het misbruik en de vervuiling ervan.

Wouden en educatie

Na deze samenkomst hebben we nog twee bezoeken gebracht elders in het land. Eerst naar de oeroude nevelbossen van Rubel Chaim waar herbebossing plaatsvindt, en vervolgens naar het Anabaptistisch Seminarium Semilla voor Midden- en Zuid-Amerika.² <<

Iris Speckmann is predikant in Almere en vertegenwoordiger bij de Wereldraad van Kerken

¹ De term 'inheems' is wat ongemakkelijk, maar ik gebruik hem bij gebrek aan een betere. Net zoals de 'inheemse' wereld ons, witte mensen, Wasicu noemt.

² cloudforestconservation.org

Deze rubriek gaat over hoop. Want er is al genoeg ellende. Goede hoop, maar geen valse hoop. Hoop op beter: noem het verlangen.

foto Connor Coyne

Hoezo hoop?

Er wordt veel gesproken en geschreven over hoop. Niet dat het een modewoord is, en het is ook niet zo dat iedereen er heil in ziet.

Voor sommigen is hoop per definitie vals. De kwalificaties variëren van 'een zielige vorm van wensdenken' tot 'een normale vorm van waanzin'.

Heeft u ook iets hoopvol gelezen, gezien of gehoord en wilt u het delen? Laat het weten via communicatie@ads.nl en het verschijnt zomaar in de volgende editie.

In het beste geval is het een onschuldige vorm van zelfbedrog. Je wordt er misschien even door betoverd, maar het leidt nergens toe. Het is te vergelijken met de jaarlijks terugkerende hoop van Feyenoorders aan het begin van een voetbalseizoen: hoop is uitgestelde teleurstelling.

In dat licht is de stap naar schrijver en filosoof Albert Camus niet groot. In zijn jeugd was Camus

firma de hoop

tekst Yko van der Goot

'Welnu, zoals de mens niet kan leven zonder droom, zo kan hij ook niet vooruitkomen zonder hoop. Maar terwijl de droom alleen maar hemzelf betreft, sluit de hoop de anderen in. Terwijl de droom het verleden weerspiegelt, doet de hoop een beroep op de toekomst.'

– Elie Wiesel (in *Hoop, wanhoop en herinnering*)

een talentvolle keeper. Helaas moest hij vanwege zijn gezondheid vroeg stoppen met voetbal, maar hij bleef een groot liefhebber en supporter. Als filosoof schreef hij intussen over de absurditeit van het bestaan. En voor hem was hoop een verwerpelijke poging om daaraan te ontsnappen. Verlakkerij. Want er is geen ontsnappen aan.

Zijn enige hoop ontleende Camus aan mensen die zich niet neerleggen bij de klappen die vallen, en die zich inzetten voor de slachtoffers. Ze verzetten zich, zoals dokter Rieux, de hoofdpersoon in het bekende boek *De pest* (1947). Daarin gaat het over een epidemie waarin de dood wild om zich heen slaat. In die krankzinnige tijd blijft dokter Rieux doodzieke patiënten bezoeken. Waarom? Er bestaat kennelijk zo iets als gedrevenheid, medemenselijkheid, solidariteit.

Camus wilde dat de mens in verzet komt tegen het absurde. Opstandigheid in plaats van hoop, omdat uit hoop alleen maar ellende voortkomt. Zou het? Als voetbalsupporter zou Camus ongetwijfeld Feyenoorders begrepen hebben. 'Geen woorden, maar daden' klinkt wat onlogisch voor een schrijver, maar wie weet zou hij ingestemd hebben met dat andere lied, en tegen de klippen op meezingen:

Walk on, walk on

With hope in your heart

And you'll never walk alone

You'll never walk alone

Verbondenheid. Daarin schuilt het geheim van hoop. Of niet. <<

Dopersduin
Wees welkom

MEIVAKANTIE
29 APRIL T/M 5 MEI
VA €216,- PP

PINKSTEREN
26 MEI T/M 29 MEI
VA €136,- PP

Oorsprongweg 3
1871 HA Schoorl
tel. 072 509 12 74
dopersduin.nl

Uw vastgoed op orde

Het zorgvuldig beheren van grond en gebouwen wordt steeds complexer. Het vergt veel specifieke kennis en die hebben wij in huis. Wij beheren kerkelijk onroerend goed, te weten: grond en gebouwen. Wij kunnen het volledige beheer van uw vastgoed verzorgen. Ook ondersteunen wij bij zaken zoals bemiddeling of advisering bij aan- en verkoop van grond en gebouwen. Onze rentmeesters staan altijd ten dienste van uw kerk en zijn erop gericht om optimaal rendement voor u te behalen.

**Rentmeesters en makelaars
in kerkelijk onroerend goed**

KKG Adviseurs
Rentmeesters & Makelaars

www.SilasGroep.nl/kkg-adviseurs
Telefoon 033 – 467 10 10

KKG Adviseurs is onderdeel van de Silas Groep

Prikkel uw zintuigen bij Mennorode

Midden op de Veluwe

Word wakker in de kalmte van het bos. Geniet van een heerlijk ontbijt en trek er op uit. Ontdek de Veluwe per fiets of te voet. Kom uzelf en uw fiets opladen terwijl u geniet van een heerlijke lunch. U wordt altijd gastvrij ontvangen bij Mennorode! Ontspan in onze gezellige bar of op het sfeervolle terras. Laat u verrassen door onze chef. Dineren in ons a la carte restaurant betekent genieten van heerlijke gerechten veelal bereid met lokale ingrediënten.

Kortom een bezoek bij Mennorode staat garant voor een gastvrij, puur bezoek.

**HOTEL
MENNORODE**

Apeldoornseweg 185 8075 RJ Elspeet
Telefoon 0577 498111 www.mennorode.nl

Boek via onze website met 12% korting

- Geniet van rust en ruimte
- Per fiets of te voet genieten van de Veluwe bossen, direct vanaf het hotelterrein
- Onder vermelding van "advertentie doopsgezind" bij het boeken, ontvangt u een voucher voor een gratis consumptie.

U kunt telefonisch reserveren via 0577 498 111, of extra voordelig met 12% korting via www.mennorode.nl.

Onderscheidend

Er is gewoon geen brug te vinden, in de bijbel. En dus ook geen bruggenbouwers.

Geen mensen die een brug slaan van de een naar de ander. Logisch. De achtergrond van al die bijbelverhalen is: woestijn, rotswoestijn, wildernis, nog meer woestijn, barre vlakten, hier en daar een struik, soms een put of een stroompje. Doorwaadbare plaatsen. Natuurlijk is er geen brug. Wie heeft er nou een brug nodig in de bijbel? En als er geen échte bruggen zijn, dan zijn er dus ook geen spreekwoordelijke bruggen of metaforische bruggenbouwers. Het is gewoon een ander taalveld.

Een hip woord als verbinden, verbinding, komt voor, zeker. Maar meestal in de betekenis van het verbinden van een wond, niet als een mooie verbinding van mens tot mens. Psalm 50 noemt de mensen die zich middels offers aan God verbinden, in Hosea verklaart God dat hij zich aan het volk zal verbinden als een man aan een vrouw, en er is een Genesisstekst waar je verbinden zo terug kunt vinden: als een

huwelijk. Maar dat is meer een vertaalkwestie.

Alle mooie, ronkende, verbindende woorden waarmee wij (post)moderne christenen ons geloof of onze missie proberen te duiden, spelen gewoon geen rol in de bijbel. De bijbel is van alles, maar niet inclusief of verbindend. Dat bestond gewoon niet toen. Natuurlijk kún je in allerlei verhalen die eigenlijk ergens anders over gaan een grotere, inclusieve of verbindende boodschap vinden. Natúúrlijk kun je algemenere thema's in een tekst lezen, die dan heus op een bepaalde manier een brug kunnen slaan naar... naar wat of wie je maar wilt. Het kan. Maar het blijft wringen.

De bijbel ís geen lief boek, ís niet vriendelijk. En zeker niet verbindend. De bijbel is geschreven door en voor een heel specifieke groep mensen en bepaalt hún identiteit, hún weg met God. En dus maakt de bijbel heel duidelijk onderscheid tussen wie er wél bij hoort en wie niet, en wat je zoal moet doen om er wel of niet bij te

tekst **Wieteke van der Molen**

horen. De bijbel heeft gewoon geen boodschap aan onze behoefte tot verbinding of bruggen.

Neem het woord kloof. Anders dan bruggen kent de bijbel wel kloven. Kloven kun je dichten of slechten. Mooi. Ook verbindend, zeg maar. Het dichten van een kloof gebeurt in ieder geval éénmaal, in Lucas 3:5, een parafraze van een Jesajatekst:

Luid klinkt een stem in de woestijn:
*'Maak de weg van de Heer gereed, maak recht zijn paden! Iedere kloof zal worden gedicht, elke berg en heuvel geslecht, kromme wegen recht gemaakt, hobbelige wegen geëffend; en al wat leeft zal zien hoe God redding brengt.'**

Hier is het God zelf, toch niet de minste, die de kloof dicht. Gezien de context gaat het hier echter letterlijk om het vlak en begaanbaar maken van land. Of, als je het metaforisch wilt lezen, om het omverwerpen van de wereld zoals die nu is. De kloof die hier gedicht wordt is bepaald niet die tussen mensen, en het is ook niet lief of vriendelijk bedoeld.

Integendeel. Afrekening is de achtergrond voor deze tekst. Uiteindelijk loopt het met een klein gedeelte van de mensen goed af, zeker. Want zo werkt de bijbel. Een kleine rest. Al dan niet verdiend. Al dan niet door pure genade. Maar zeker niet inclusief. Een kloof tussen hier en daar, tussen goed en kwaad, tussen binnen en buiten wordt niet gedicht. Nooit. Die kloof is daar met een reden. Scheiding. Géén verbinding. Géén brug.

Lucas 16: 19-31, Jezus' parabel van de rijke man in het dodenrijk, maakt dit duidelijk. De bedelaar Lazarus is daar ook, en zit gezellig naast Abraham. De rijke man smeekt hem om Lazarus wat water te laten brengen. Abraham antwoordt:
'Kind, bedenk wel dat jij je deel van het goede al tijdens je leven hebt ontvangen, terwijl Lazarus niets dan ongeluk heeft gekend; nu vindt hij hier troost, maar lijd jij pijn. Bovendien ligt er een wijde kloof tussen ons en jullie, zodat wie van hier naar jullie wil gaan dat niet kan, en ook niemand van jullie naar ons kan oversteken.'

Als dan de rijke man zijn nog levende broers wil laten waarschuwen, zegt Abraham eerst: ze hebben toch de wet en de profeten, laat ze daar maar naar

luisteren. En na nog wat geharrewar, in vers 31:
'Als ze niet naar Mozes en de profeten luisteren, zullen ze zich ook niet laten overtuigen als er iemand uit de dood opstaat.'

Er is een kloof. Een wijde kloof zelfs. En dat is precies de bedoeling. Die kloof dichten zou in de ogen van deze tekst eenvoudigweg niet eerlijk zijn.

De bijbel is een boek dat voortdurend en op ontelbaar veel manieren vertelt hoe je aan de goede kant kunt blijven. De kant die al duizenden jaren wordt doorverteld en voorgeleefd. De kant waar je, vooruit, met God verbonden bent. En die verbinding is voorwaardelijk. Er is je, mens, gezegd wat goed is. De bijbel is duidelijk. Het is aan jou. Het is je verteld, het is je voorgeleefd. Je kúnt aan de goede kant staan. Niet door bruggen te bouwen of kloven te dichten, maar eigenlijk vooral juist door dat níet te doen. Exclusief.

Daar kunnen we van alles van vinden. Er is niks tegen bruggen bouwen, verbinden, kloven dichten. Maar bijbels is het niet. Het is een ander taalveld. Ja. Dat zal het zijn. <<

Steeds meer mensen beseffen dat de tijd dringt

Zorgen voor morgen!

De aandacht en zorg voor het milieu en voor duurzaamheid zijn onderwerpen waar we niet meer omheen kunnen.

De Club van Rome had in 1972 met het rapport *Grenzen aan de groei* hiervoor al een behoorlijke aanzet gegeven. Wereldwijd werd er mondjesmaat gereageerd op de aanbevelingen uit dit rapport. Er werden ook de nodige vraagtekens bij geplaatst. Zo'n vaart zou het toch allemaal niet lopen?

De mondiale economie draaide indertijd op volle toeren. Veel milieuproblemen werden niet direct of liever helemaal niet onder ogen gezien, of er werd gedacht dat er wel een oplossing voor gevonden zou worden. In de jaren 90 liet de Club van Rome opnieuw van zich horen met de publicatie van een geactualiseerde versie van het rapport uit 1972, nu met als titel *De grenzen voorbij*.

In diezelfde tijd kwam vanuit een christelijke levensvisie het

onderwerp 'Zorgen voor morgen' aan de orde, mede via het Conciliair Proces voor Gerechtigheid, Vrede en Behoud van de Schepping. Steeds meer mensen raakten ervan doordrongen dat er iets moest gebeuren. In huisgezinnen werd nagedacht en gepraat, en er werden plannen gemaakt om bewuster te leven. Ook de politiek liet zich niet onbetuigd en deed oproepen tot het maken van andere keuzes en het inrichten van een andere levensstijl.

Op ieders agenda

Na de klimaattop in Parijs in 2015 kreeg de zorg voor het milieu in de media steeds meer ruimte. Ook in kerken was sprake van hernieuwde aandacht voor het maken van duurzame keuzes vanuit bijbels perspectief. Er werden gesprekken gevoerd over de diverse belangen en over het geven van een duurzamer ant-

woord op de vraag naar kwaliteit van leven – van onszelf, van andere mensen en van Gods schepping.

De antwoorden waren doorgaans zeer divers. In gezinnen werd bijvoorbeeld nagedacht over het kopen van groenten van het seizoen en uit de eigen regio, het afnemen van 'groene' stroom, vaker de fiets gebruiken in plaats van de auto, en minder vaak of niet meer vliegen. Ook kwam er meer aandacht voor wat niet in geld uit te drukken is, zoals mooie natuur, dieren, insecten en schone lucht.

Duurzaamheid en de zorgen voor morgen stonden voorgoed op ieders en ook de politieke agenda. Regelgeving volgde en er kwam ruimte voor innovatieve projecten. Het leek alsof mensen zich meer en meer bewust werden van het gegeven dat de tijd dringt om iets te doen. Deze nieuwe bewustwording wierp en werpt nog steeds de vraag op of de eigen, directe bevrediging van behoeften en wensen voorop dient te staan, of hoe we deze aarde achter willen laten voor generaties die na ons komen. Gelukkig zijn veel mensen bereid hun steentje bij te dragen aan het maken van duurzame keuzes, al

zal dat niet voor iedereen hetzelfde steentje zijn. Dat hoeft ook niet, mits we elkaar respecteren in de gemaakte keuzes.

De lokale praktijk

Iets daarvan merk ik in gesprekken met broeders en zusters in Friese doopsgezinde gemeenten, waar duurzaamheid een item is. Er wordt vanuit een positieve instelling nagedacht en gepraat over keuzes en mogelijkheden, waarvan de opbrengsten ten goede kunnen komen aan zowel huishoudens als plaatselijke gemeenten. Aan de hand van een zogenaamde *bucket-list* worden plannen gemaakt om zuiniger te zijn met energie, het gebruik van minder vervuilende schoonmaakmiddelen, et cetera.

Op het Friese platteland zijn veel boeren betrokken bij agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Zo wordt bijvoorbeeld een rustpauze ingelast bij het maaien van weideland, ten behoeve van de groei van het aantal weidevogels. Kruidenrijke percelen en randen worden niet gemaaid totdat kuikens zijn uitgevlogen, en er zijn boeren die houtwallen en heggen aanleggen voor insecten en andere kleine dieren.

Win-winsituatie

Een ander voorbeeld van een bijzonder duurzaam project, in de omgeving van Joure, is het initiatief van zestien melkveehouders voor een duurzamere bedrijfsvoering. Onder hen zijn enkele doopsgezinde broeders

en zusters. Veel boerenbedrijven hebben inmiddels al jaren zonnepanelen en enkele een windmolen om energie op te wekken. Daarnaast willen deze melkveehouders met een biogasproject hun stikstof- en methaanuitstoot behoorlijk gaan terugdringen. Door vergisting kan namelijk een kringloop tot stand gebracht worden, van gras tot en met mest- en energieproductie.

Het plan is om het afvalgas van de melkveehouders in Joure en omgeving te gebruiken voor de opwekking van energie, wat als biogas aan de fabriek van Douwe Egberts geleverd wordt. Door deze samenwerking is er in meerdere opzichten sprake van een win-winsituatie, met een positief impact op het milieu. Een neven-effect is dat het restant van de vergisting als mest op weideland gebruikt kan worden. Hierdoor kan de kringloop opnieuw beginnen en hoeft geen gebruik meer gemaakt te worden van kunstmest.

Dit is slechts een kleine greep uit de initiatieven op het Friese platteland voor bijdragen aan 'zorgen voor morgen'. <<

Cor Nijkamp is predikant van de doopsgezinden gemeenten Joure, Sneek en Bolsward

tekst Cor Nijkamp

Dit jaar collecteert de ADS digitaal. Op de speciale collectepagina op de website vindt u een overzicht van de doelen van dit jaar.

U kunt via die pagina doneren door geld over te maken naar het in de omschrijving genoemde rekeningnummer (zoals u gewend bent), of via een QR-code. Deze QR-code scant u met de foto-app van uw telefoon.

Als uw e-mailadres bij de ADS bekend is krijgt u een persoonlijke betaallink in uw mailbox, als vervanging van de collectebrief. Vindt u dat handig voor een volgende keer, geef dan uw e-mailadres door aan de ADS.

De website vindt u via www.doopsgezinden.nl/collecten, of door het scannen van de QR-code op deze pagina. Dan komt u direct op de juiste website.

Dit zijn de collectedoelen voor de komende maanden

april

Community Peacemaker Teams

Terwijl Europa zijn hart en grenzen opent voor vluchtelingen uit Oekraïne, is de realiteit op Lesbos schrijnend anders. Nederland werkt als lid van de EU mee aan dit beleid.

N. is 25 jaar en probeerde op 7 november 2020 Lesbos te bereiken in een rubberbootje met nog 23 anderen. De families waren gevlucht uit Afghanistan, op zoek naar veiligheid. Bij Samos komt de boot in de problemen. De Griekse kustwacht wordt gealarmeerd, maar doet niets. N.'s zoon van zes en een hoogzwangere vrouw slaan overboord. Ze worden de volgende dag op

de rotsen gevonden. De vrouw overleeft het en bevalt drie dagen later van een gezond kind. Voor het zoontje van N. komt hulp te laat.

Ondanks de verslagenheid wegens de dood van zijn kind, en zijn eigen ervaring bijna te zijn verdronken, werd de 25-jarige N. gearresteerd. Pas na druk door zijn advocaat en de UNHCR mocht N. zijn zoon zien en het lichaam identificeren. Hij werd in voorarrest genomen, en als eerste asielzoeker ooit werd hem ten laste gelegd dat hij het leven van zijn kind in gevaar had gebracht. Hier staat tien jaar gevangenisstraf op.

N.: 'Ze waren erg hardvochtig. Ik had mijn zoon verloren. Hij was

verdronken. Daarbij arresteerden ze me en brachten ze me naar de gevangenis. Ze zeggen dat de wet dat voorschrijft. Dit kan niet in de wet staan. Dit is inhumaan. Dit moet illegaal zijn. Gaan ze mij echt de dood van mijn zoon in de schoenen schuiven? Hij was alles wat ik had. Hij was de reden dat ik hier naartoe kwam.' Op de grafsteen van het jongetje staat: *Het was niet de zee, het was niet de wind, het was beleid en angst.*

pinksteren

Doopsgezinde Zending

'Sta niemand toe dat hij vanwege je jeugdige leeftijd op je neer kijkt.' (1 Timoteüs 4:12, NBV '21) In de zomer van 2024 zal een

groep jongeren op uitnodiging van de Indonesische doopsgezinde synodes naar Indonesië gaan. Doel is om de jongere generatie doopsgezinden in Nederland in verbinding te brengen met de Indonesische broederschappen. De Nederlanders waren de grondleggers van de doopsgezinde kerken in Indonesië via de Doopsgezinde Zending. In Indonesië vindt men het belangrijk dit verhaal door te geven aan de jongere generatie. 'Als je je historie niet kent kun je ook niet groeien', zo stellen ze.

Het gaat om het bouwen van een langdurige relatie met de doopsgezinden in Nederland, waarvan de jongerenreis een onderdeel is. We kunnen van elkaar leren hoe kerk te zijn in de 21e eeuw. In 2023 wordt al gestart met het maken van een gezamenlijk programma met de jongeren in Indonesië. Dat gaat ook over: hoe ben je kerk in Nederland en Indonesië? Tot wat voor gemeente voelen jongeren zich in de toekomst aangetrokken? Hoe zijn we missionair? Het initiatief voor de uitwisseling is ontstaan in de doopsgezinde gemeente te Leeuwarden, maar het is de bedoeling dat er jongeren uit verschillende delen van doopsgezind Nederland aan de reis deelnemen.

mei

Indonesische broederschappen

De Indonesië Commissie werkt aan verbondenheid tussen de

doopsgezinden in Indonesië en Nederland. Dit doet zij door samen te werken met de drie broederschappen: *Gereja Kirsten Muria Indonesia* (GKMI), *Gereja Injili Di Tanah Jawa* (GITJ) en *Jemaat Kristen Indonesia* (JKI). Ook is er een nauwe samenwerking met de theologische hogeschool (STAKKWW) in Pati en de Universitas Kristen Duta Wacana in Yogyakarta. Met de broederschappen wordt kleinschalig samengewerkt op het gebied van gemeenteondersteuning, uitwisselingen tussen jongeren en het faciliteren van doopsgezinde gemeentecontacten tussen Nederland en Indonesië.

Per jaar stelt de Indonesië Commissie samen met de broederschappen een collectedoel vast. Dit jaar is de collecte bestemd voor studiebeurzen die aan studenten aan de theologische hogeschool te Pati beschikbaar worden gesteld. Jonge studenten uit minder draagkrachtige families kunnen met deze bijdrage een vierjarige hbo-studie volgen die hen opleidt voor het werken in de lokale gemeenten, veelal op centraal-Java. <<

U kunt de doelen steunen met een overschrijving op rekeningnummer NL19 ABNA 0243 4938 86 t.n.v. Algemene Doopsgezinde Sociëteit te Amsterdam, o.v.v. 'CPT', 'Pinkstercollecte' of 'Indonesië'. U kunt ook uw persoonlijke QR-codes of de algemene code op de website gebruiken.

tekst Han Cuperus

column

niet zo groot als door enkelen werd gedacht. Kortom: het was voor iedereen een win-win situatie! En een basis om meer samen te gaan doen dan alleen het bezoeken van elkaars vieringen.

Met het emeritaat van de VEG predikant in het vooruitzicht, kwam bij mij de gedachte op hier een extra bijdrage aan te leveren. Dat deed ik door de kerkenraad van de VEG kenbaar te maken beschikbaar te zijn, mochten zij op zoek gaan naar een opvolger van ds. Verdonk. Na een zorgvuldige zoektocht, inclusief verschillende gesprekken en een leesopdracht vanuit het seminarium van de VEG, ben ik in januari 2020, aanvullend op mijn bestaande aanstelling voor de doopsgezinde gemeente, bevestigd als predikant voor de VEG in Dordrecht.

Sindsdien zijn de ontmoetingen tussen de verschillende gemeenten verder geïntensiveerd. Naast de voortzetting van de gemeenschappelijke liturgiecommissie werden bijzondere diensten ondersteund door het gemengde Do-VEG koor. Ook groeide de nieuwsgierigheid naar elkaars geloofsachtergrond en dat werd zichtbaar in het wederzijds bezoeken van elkaars (bijbel) kringen. Geholpen door Do en VEG literatuur kwamen en komen onderwerpen ter sprake die betrekking hebben op beide geloofstradities, zoals de zichtbaarheid in de wereld en de betekenis van de belijdenis.

De coronamaatregelen hebben de groeiende samenwerking wellicht wat vertraagd, maar zeker niet verstoord. Er wordt al druk overlegd hoe de onderlinge samenwerking de komende tijd verder geïntensiveerd kan worden. <<

Nieuwsgierig naar elkaar

Wat begon als een pragmatisch aanbod werd een intensieve samenwerking.

Han Cuperus is predikant van de doopsgezinde gemeente en vrije evangelische gemeente te Dordrecht

In Dordrecht, net als elders in het land, daalt het aantal leden van de verschillende geloofsgemeenschappen en krijgen kerkgebouwen een andere bestemming. Zo ook de Opstandingskerk van de Vrije Evangelische Gemeente (VEG). Een plek die tijdens de wisselende zomerdiensten tevens werd bezocht door doopsgezinden en remonstranten.

Tijdens de zoektocht in 2017 van de VEG naar een andere locatie liet doopsgezind kerkenraadslid broeder Weistra zijn gedachten de vrije loop. Gezien het dalend aantal leden van de doopsgezinde gemeente en het teruglopend kerkbezoek opperde hij in het vervolg eens per twee weken dienst te houden. De vrijgekomen ruimte kon dan beschikbaar komen voor de VEG. De hoogtijdagen konden onderling worden verdeeld en jaarlijks afgewisseld. Tot slot had dit ook financiële voordelen vanwege de extra

huurinkomsten en lagere kosten voor gastpredikanten. Het voorstel werd met grote meerderheid aangenomen. Met als voorwaarde dat na een jaar een evaluatie zou plaatsvinden.

Opmerkelijk was dat vanaf het begin op 1 januari 2018 zowel doopsgezinden als leden van de VEG wekelijks naar de kerk bleven gaan en elkaars diensten bezochten. Vooral tijdens de doopsgezinde diensten verdubbelde het aantal kerkgangers. Dat was wel even wennen. Met name tijdens het koffiedrinken, als beide geloofsgemeenschappen aan een eigen tafel gingen zitten. Soms op vaste plekken van doopsgezinden.

Gaandeweg kwam hier verandering in. Belangstellend naar elkaar kwamen de mensen in beweging en werd de scheiding in de ontmoetingsruimte steeds kleiner. Ook was het verschil in spiritualiteit tijdens de diensten

